

MASKININVESTERINGER - HUSK STRATEGIEN

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

En væsentlig del af kapacitetsomkostninger i markbruget udgøres af maskiner. Det er derfor vigtigt at optimere investeringsstrategien.

Resumé

Det er vigtigt at lægge en strategi for investeringer i markmaskiner, så den enkelte investering bliver velovervejet og passer ind i den maskinpark, man ønsker fremadrettet. Dette gælder både for den bedrift, der har alle maskiner selv, den der køber en del maskinstationsydelse og den, der indgår i maskinfællesskaber. I det sidste tilfælde kræver det så, at der lægges en strategi for investeringer for hele fællesskabet.

Udgangspunktet kan være en del af bedriftens samlede strategi, og de økonomiske nøgletal for maskinomkostninger kan findes i driftsgrensanalyser og suppleres med maskinanalyse.

Strategi medfører typisk udarbejdelse af et beslutningsgrundlag for de relevante investeringer. Beslutningsgrundlaget bør omfatte målsætning, behovsanalyse, opstilling af forskellige scenarier og vurdering af disse.

Scenarierne vil typisk omfatte en række veje til at dække behovet og nå målsætningerne. Ved investering i egne maskiner består scenarierne ofte af budgetter for anvendelse af forskellig maskinpark, og inkluderer maskinanalyser som grundlaget for disse budgetter og eventuelt en investeringsoversigt.

Baggrund

Investering i maskiner til markbruget er modsat flere andre investeringer i landbruget relativt reversible, da de kan gøres om ved at sælge fejlinvesteringer og dække behovet ved anvendelse af alternativer.

Enhver handel har dog omkostninger, og det er af mange årsager vigtigt at minimere risikoen for fejkøb. Det gøres naturligvis ved at lægge en plan for fremtiden, følge op på planen, tilpasse

planen – altså almindelig strategilægning og -opfølgning.

Strategier for investeringer i markmaskiner

Overordnet kan der sættes tre strategiske scenarier for den enkelte bedrift:

- Uændret drift
- Udvikling af drift
- Afvikling af drift

Disse tre scenarier betyder en forskel for bedriftens produktion, de producerede mængder, kapacitetsbehov, arbejdstidsforbrug etc. – og dermed for maskinparken.

Det væsentlige her er at tegne billedet af, hvordan bedriftens fremtidige produktion skal se ud og beskrive udviklingsvejen derhen i en detaljeringsgrad, som bl.a. omfatter, hvilke maskininvesteringer der kan blive nødvendige at gennemføre.

Udarbejdelse af beslutningsgrundlag

Forud for gennemførelse af større investeringer kan der med fordel udarbejdes et beslutningsgrundlag. I udarbejdelsen af beslutningsgrundlaget kan man bl.a. overveje følgende emner:

- Bliver der konkurrence om kapital/likviditet mellem forskellige driftsgrenes behov for investeringer?
- Er der reversibilitet i investeringerne – og hvor meget koster det at fortryde?
- Er der en velovervejet behovsbestemmelse bag – hvor sikre vurderes forventningerne til fremtiden at være?

Beslutningen om investering foregår ideelt set i nedenstående trin

- Erkend investeringsbehov
- Beskriv målsætning for investering
- Udarbejd behovsanalyse
- Opstilling af mulige scenarier - beregninger af f.eks. rentabilitet, følsomhed og risiko
- Vurdering af scenarier ved f.eks. SWOT-analyse
- Beslutning og investering
- Evaluering af beslutningsproces og investering

I relation til optimering af beslutningsgrundlaget er trin 1-4 afgørende. Det er her, forarbejdet til den vellykkede investering udføres. Du kan evt. læse mere om udarbejdelse af beslutningsgrundlag [her](#).

Maskinøkonomi og sammenligningstal

Et vigtigt element i at udarbejde en strategi for investering i markmaskiner er naturligvis maskinøkonomien. Det er en misforståelse, at maskinomkostninger blot skal være lave; de skal være så lave som muligt *samtidig* med, at de opfylder de krav, der stilles til maskinparken, og at de giver mulighed for at producere den kvalitet og mængde, der forventes i fremtiden.

Der findes en række relevante værktøjer, som kan hjælpe dig med at finde det nuværende

niveau for maskinomkostninger. Du kan finde passende opgørelser i virksomhedens regnskab eller gennemgå revisionslister og samle de omkostningsposter, der vedrører maskinparken. Herefter kan du manuelt udregne en grovanalyse for maskinomkostningerne.

Det findes desuden et værktøj, som kan anvendes til indtastning af disse værdier, og som ud over bedriftens resultat også returnerer et beregnet niveau for en række sammenlignelige bedrifter. Læs evt. mere om værktøjet "Din Bundlinje Mark" [her](#) (kræver basisabonnement til LandbrugsInfo).

Får virksomheden udarbejdet driftsgrensanalyse i forbindelse med årsrapporten, er der god information at finde i den om maskin- og arbejdsomkostninger. I driftsgrensanalysen er der både fordelt arbejdstimer og maskinomkostninger mellem de forskellige driftsgrene.

De maskinøkonomiske sammenligningstal kan være en vigtig hjælp, når der sættes mål for økonomiske konsekvenser af maskininvesteringer.

Investeringsberegninger

Investeringsberegninger kan udføres i regneark med de dertil indbyggede standardfunktioner, eller nemmere i mere specifikke og målrettede løsninger, der vises eksempler på nedenfor.

Målet med en investeringsberegning er korrekt at kunne vise, hvad den økonomiske omkostning er ved en given investering og at kunne sætte denne i relation til den indtjening, man forventer, investeringen vil give mulighed for at realisere.

Læs evt. mere om valg af forudsætninger for investeringsberegninger og investeringsteori [her](#).

Der findes en række eksempler på maskiner og redskaber inkl. købspriser, forventet forbrug, kapaciteter og omkostninger til vedligehold. Disse eksempler kan frit hentes fra www.farmtal.dk. Ønsker du at lave en investeringsberegning, som bygger på disse tal, kan du hente dem ind i regneark, du selv designer til at løse opgaven, eller du kan frit hente et allerede udarbejdet regneark til investeringsberegning med grafisk følsomhedsanalyse [her](#) (kræver basisabonnement til LandbrugsInfo). Som alternativ, hvis du f.eks. ønsker at beregne på mere komplekse problemstillinger som sammensatte investeringer og skatteforhold, kan du også bruge værktøjet DLBR Inve, som også kræver abonnement (se evt. mere om DLBR Inve [her](#)).

Der findes desuden et par skræddersyede regneark, som kan bruges til investeringsberegning på helt specifikke investeringer. De omfatter bl.a. økonomi ved lagring af korn (se evt. mere [her](#)) og økonomi ved radrensning (se evt. mere [her](#)) (kræver basisabonnement til LandbrugsInfo).

Maskinanalyse

En maskinanalyse består normalt af en opstilling af en maskinpark, en markplan, og tildeling af maskinhandlinger til de enkelte afgrøder og evt. andre driftsgrene. Dermed beregnes det samlede maskinbehov, og med angivelse af redskaber og maskiners værdi, værdiforringelse, vedligehold, dieselforbrug og kapacitet, kan det samlede årlige forbrug og enhedsomkostning for hver enkelt maskine og maskinhandling beregnes.

Dermed kan en maskinanalyse på sin vis sammenlignes med en samlet række investeringsberegninger på de enkelte maskiner, og samtidig er den en opgørelse af maskin- og

arbejdsomkostninger for den enkelte afgrøde, evt. andre driftsgrene og den samlede aktivitet for maskinparken. Opstilling af maskinanalyse for forskellige alternative scenarier kan sammenlignes med opstilling af budgetter for deres anvendelse. Maskinanalyse kan udarbejdes i værktøjet FMS (læs evt. mere om FMS [her](#)).

Investeringsplan

Efter gennemgang af forskellige scenarier og de økonomiske konsekvenser belyst ved maskinanalyserne vælges ét af scenarierne. Derefter kan der opstilles en oversigt over de nødvendige investeringer i maskinparken med forventet periode for udskiftning, værdi og køb / salg og dermed også et bud på likviditetsbehov.

En investeringsplan kan f.eks. omfatte fem års overordnet planlægning ud fra eksisterende maskinanalyse med en beskrivelse af den forventede udvikling i areal og afgrødefordeling. Dermed kan også opstilles en oversigt over udskiftninger i maskinparken, og oplysninger fra maskinanalyserne kan bidrage med nøgletal som maskinsaldo, 1. års omkostninger og gennemsnitsomkostninger for investeringerne.

Anvendelse i fællesskaber

Drifts- og maskinfællesskaber kan dække over en række forskellige måder, hvorpå to eller flere virksomheder har organiseret et fællesskab omkring et eller flere områder af driften. I relation til maskininvesteringer er det typisk markmaskiner, der indgår i en fælles pulje. Nogle af disse aftaler er ret uformelle og måske ikke nedskrevne, mens andre er nøje beskrevne og afregnes efter præcise principper og terminer. Der er så mange måder at arbejde med maskinfællesskab på, at en egentlig opstilling i få kategorier og sammenligning af disse bliver for unuanceret.

Men uanset om enkeltmaskiner indgår i et uformelt maskinfællesskab, eller der er tale om samarbejde i et omfang og formaliseret, så der nærmere er tale om et driftsfællesskab, vil der være gevinster ved at planlægge investeringer ud fra forventninger til fremtiden – og til det fremtidige samarbejde.

Udarbejdelse af beslutningsgrundlag kræver dog større indsats, når flere virksomheder skal inddrages, og der er naturligvis mulige konsekvenser af ophør af samarbejdet, som skal tænkes ind i den situation. Jo mere formelt samarbejdet er beskrevet, jo mere har parterne at holde sig til, hvis samarbejdet skal ændres – hvad enten det skal udvides eller afsluttes.

Hvis ikke det allerede er gjort, bør der derfor formuleres skriftlige aftaler omkring samarbejdet, når der planlægges investering i maskiner, som kun giver mening for den enkelte virksomhed, hvis denne indgår i et fællesskab omkring anvendelse af maskinen.